

описує мир мертвих; таким образом, оппозиция движения и неподвижности является для него центральной. Следовательно, можно констатировать, что в лирике поэта устанавливается четкое иерархическое соответствие, которое тем или иным образом позволяет соотносить разные уровни своего пространства. Таким образом, от телесной самодостаточности, закорененности в тело, которая может быть осмыслена как самый первый уровень упорядоченности своего пространства, зависит адекватность внешнего пространства и тела как внутреннего пространства, помещенного во внешнее пространство окружающего мира.

Ключевые слова: современная украинская поэзия, Тарас Мельничук, фольклорный мотив, неволя, свое / чужое пространство.

Iryna Borysiuk

THE CONCEPT OF CAPTIVITY IN TARAS MELNYCHUK'S POETRY

In the article, the different representations of captivity as our space deprivation are analyzed. The folklore motives and images, and even mythic worldview in Taras Melnychuk's poetry are treated as tools for the conceptualization of fragmentariness, perversity, and disharmony of the world. The folklore language overpasses the deficiency of words, fills in verbal lacunas which have been formed as breaks in the tissue of being, induced by violation. The concept of captivity in Melnychuk's poetry is described in mythic terms of the death world; therefore, the opposition of mobility / immobility is conceptualized as significant. In his poetry, Taras Melnychuk has established the well-defined hierarchical correspondence that allows correlating between different levels of my space. Therefore, the adequacy of the outer space and body as the inner space which is placed into it depends on the corporeal authenticity which can be conceptualized as the very first level of space ordering.

Key words: contemporary Ukrainian poetry, Taras Melnychuk, folklore motif, captivity, our / their space.

УДК 821.161.2: Бендер

Антон Бузов

ІСТОРІЯ ОДНІЄЇ ПРИСВЯТИ: АВТОБІОГРАФІЧНИЙ ДИСКУРС РОМАНУ ВІТАЛІЯ БЕНДЕРА «МАРШ МОЛОДОСТІ»¹

У статті виявлено автобіографізм як поетикальну стратегію організації роману Віталія Бендера «Марш молодости». З'ясовано природу присвяти, поданої автором на початку твору, визначено її функцію. Проаналізовано історичний шлях Першої дивізії УНА, в лавах якої письменнику довелося брати участь у військових діях під час Другої світової війни в Європі. Відзначено наявність у події роману певних сюжетних колізій, співвідносних із конкретними тенденціями історичної та соціальної картин тієї доби, що дають змогу констатувати відповідність зображених у творі подій фактам біографії прозаїка. Визначено роль і функції введення автобіографічних маркерів до структури романного тексту, виокремлено його автопоетикальні характеристики. Відзначено своєрідність авторського зображення ролі України та українців у Другій світовій війні. Комплекс поетикальних домінант, реалізованих у романі «Марш молодости», свідчить про світоглядну приналежність Віталія Бендера до ідейно-естетичного дискурсу української еміграційної літератури повоєнного періоду. Автобіографізм постає особливою рисою ідіостилу письменника, який намагався бути точним у відтворенні деталей та настроїв, загальної атмосфери епохи.

Ключові слова: автопоетика, роман, автобіографізм, художній світ, еміграція.

¹ Тут і далі в назві роману «Марш молодости» збережені особливості правопису Віталія Бендера.

Звернення до мистецької спадщини Віталія Бендера сьогодні є своєрідним жестом повернення цього незаслужено невідомого на Батьківщині імені до літературного й навколелітературного обігу. Практика, коли за кордоном митець дістає більше визнання, ніж у рідній країні, загалом характерна для українського літературного процесу ХХ ст., протягом якого був витворений цілий масив художніх текстів письменників-емігрантів, більшість із яких мала лише етнічний зв'язок із Україною, вповні реалізувавшись на зарубіжних теренах. Доробок Віталія Бендера — прозаїка і публіциста, практично все творче життя якого пройшло у Великій Британії, досі є непоцінованим на його Батьківщині. Це підтверджує вкрай незначна кількість розвідок, присвячених літературній і публіцистичній спадщині митця.

Так, у словнику-довіднику «Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості» за редакцією Віри Просалової [12], що є одним із найповніших довідкових видань такого характеру в сучасній україністиці, подано переважно джерела мемуарного характеру, що стосуються біографії письменника. Лаконічні спогади про Віталія Бендера залишили Р. Василенко [4], М. Дальний [7], І. Качуровський [8]. На сьогодні найповніше видання творів письменника [1] містить передмову О. Коновала, у якій подано короткі відомості про життєвий шлях літератора, проте повністю відсутні спроби фахового аналізу текстів В. Бендера [10].

Перелічені розвідки відзначені бодай побіжним інтересом до постаті письменника, чого не можна сказати про решту спеціалізованих видань, присвячених літературному процесу в еміграції. Так, наприклад, у монографії В. Мацька «Українська еміграційна проза ХХ століття» [11] життєвий і творчий шлях Віталія Бендера повністю проігноровано, незважаючи на декларовану в назві праці вичерпність наукової візії діаспорної прози.

Літературно-публіцистичний доробок митця становить об'єкт аналізу кількох розвідок вітчизняних літературознавців. Так, стаття Віри Просалової присвячена реалізації проблеми «автор-герой» у романі «Фронтіві дороги» [13]. Дослідження проблемного поля есеїстики В. Бендера було здійснене Валентиною Галич [6]. У розвідках автора цієї статті проаналізовано ідейно-естетичні домінанти роману «Фронтіві дороги» [2], розглянуто поетикальні ознаки малої прози митця [3].

Автобіографізм постає одним із актуальних дискурсів прочитання української еміграційної прози, адже комплекс автопсихологічних мотивів творчості письменників-емігрантів перебуває в тісному зв'язку з конкретними фактами їхнього життєпису, насиченого революціями, війнами, вимушеним вигнанням. Не є винятком у цьому аспекті й Віталій Бендер, який був активним учасником Другої світової війни — спочатку в складі радянської армії, а потім і в лавах Першої дивізії УНА. Тому перспективним виглядає прочитання роману «Марш молодости» в автобіографічному дискурсі з метою визначення механізмів впливу фактів біографії автора на поетикальну організацію твору. Необхідність здійснення автобіографічних студій над романом у поєднанні з практично цілковитою відсутністю спеціалізованого осмислення постаті Віталія Бендера в українському літературознавстві зумовлює актуальність цього дослідження.

Мета статті — визначення специфіки автобіографізму як важливої поетикальної стратегії у романі Віталія Бендера «Марш молодости». **Завдання статті** — простежити шляхи реалізації ключових рис автобіографізму в зазначеному творі.

Автобіографізм є потужним джерелом розширення діапазону художньої виразності авторської нарації, адже факти з життя митця, поєднані з автопсихологічним переживанням перебігу довоколишньої реальності, є виявом його ставлення до дійсності, у якому художній домісел постає механізмом трансформації життєвої правди у правду художню. Загалом прагнення людини до самопізнання, осмислення свого духовно-біографічного досвіду становить базовий мотив творчості як такої. Цілком поділяємо думку В. Халізева, який зазначає: «Художнє осягнення і перетворення власного духовно-біографічного досвіду і рис своєї індивідуальності є <...> невід'ємною ланкою літератури» [14, 65].

Роман «Марш молодости» був виданий у двох частинах у Мюнхені 1954 р. Текстові твору передують присвята: «Близьким і далеким землякам, стрільцям і старшинам 31 полку, що впали на неприжитних горах під Штраденом, цю книжку присвячує автор» [1, 468]. Слід зазначити, що згадане у ній військове з'єднання реально існувало на театрі бойових дій у 1943–1945 рр. Саме в його лавах війну завершив сам Віталій Бендер, який починав свій військовий шлях як вояк радянської армії. Це свідчить про те, що роман «Марш молодости» є автобіографічним. Історичною основою

зображуваних у творі подій став марш Першої дивізії УНА до Північної Італії навесні 1945 р.

Історія відступу Першої української дивізії та її здачі в англійській полон висвітлена у праці майора вермахту Вольфа-Дітріха Гайке «Українська дивізія “Галичина”: історія формування і бойових дій у 1943–45 роках» [5]. Автор у мемуарній формі подає відомості про останні дні війни для дивізії, позначені загальною деморалізацією німецького командування і відчайдушним марш-кидком дивізіонерів у напрямку Північної Італії з метою контакту з англійськими частинами та подальшого переходу до статусу військовополонених. Зображені в роботі Вольфа-Дітріха Гайке події, на нашу думку, можуть бути співвіднесені з окремими сюжетними перипетіями роману Віталія Бендера «Марш молодости», що дає змогу припустити наявність фактографічної та біографічної основ у цьому літературному творі. Звісно, не можемо стверджувати цілковиту тотожність подієвості реальної та художньої, але спостерігаємо низку якщо не ідентичних, то дуже близьких за значенням чинників впливу історичної правди на формування світу художнього твору.

У романі точно передано загальний рух дивізії з України на південь у напрямку Італії. Так, хорунжий Чиговський «вивів свою чоту з того незрівнянного пекла під Бродами, що впало на дивізію як прокляття» [1, 475], після чого «під час словацького постою <...> отримав штабову сотню» [1, 475]. Зазначені локалізатори відтворюють маневри Першої дивізії УНА після поразки під Бродами дорогою до Австрії. Історичний шлях дивізії пролягає через територію сучасних Австрії та Словенії, що збігається із відтвореним у романі шляхом спеціальної сотні, окресленим сотником Сіроштаном: «На півдні і південному заході кострубатим пасмом лягли гори Югославії <...> За пляном Сіроштана сотня скорим маршем мала пробитися до шляху Грац-Юденбург» [1, 519].

В.-Д. Гайке пов'язує відступ української дивізії із втратою зв'язку з німецьким командуванням: «Не було жадного особистого прощання, навіть хоч би поміж командуючим генералом і командиром Дивізії. Це був дивний спосіб звільнювати Дивізію з складу IV-го СС-танкового корпусу. Ясно, що для нього Українська Дивізія була тільки якась там “чужонаціональна”, а не німецька, дивізія» [5, 202]. Відзначаємо, що мемуарист акцентує на існуванні значних протиріч між керівництвом української дивізії та німецьким генералітетом, що насамкінець спільного маршу стали непереможними. Цікавим видається відображення причин маршу дивізії, вказаних В.-Д. Гайке як наслідок втрати порозуміння між німецьким командуванням та українською старшиною, та конкретне відтворення цієї колізії в романі: «Сіроштан спершу розгубився. Він сподівався близької капітуляції, але ніколи не думав, що ця подія застане його

сотню так зненацька, без ніякого попередження зі штабу полку» [1, 518]. Відзначаємо тут подібність у зображенні Гайке та Бендером відсутності контактів між німецьким та українським військовим керівництвом, що, на думку обох авторів — як мемуариста, так і белетриста, — стало причиною маршу дивізіонерів до Італії, що завершився в таборі для інтернованих у місті Ріміні. Одним із рімінських військовополонених був і Віталій Бендер.

Автор спогадів подає картину відступу дивізії: «Дивізія мусить тепер відірватися від ворога, а це можна досягнути тільки поспішним маршем. Треба маршувати, маршувати, щоб увійти на територію, зайняту західними альянтами. Аж до того часу заборонено робити перепочинки — треба маршувати день і ніч, бо все ще існує небезпека наступу Червоної Армії. 8 травня 1945 року начальник штабу ще раз повернувся через річку Мур і спонукував всі частини, головне тилові команди, до поспішного маршу» [5, 204]. Практично ідентичну пораду отримує в романі сотник Ігор Сіроштан від підполковника Стеблінського: «Моя рада: перейти Муру й намагатися перерізати горами шматок Югославії, щоб вийти на Трієст, або Удіне» [1, 519]. Точність географічного визначення романного простору підтверджує досвід бойових дій, здобутий автором у зазначеній місцевості у складі Першої дивізії УНА.

Марш дивізії супроводжувався обстрілами з боку радянської авіації та численними втратами серед українців: «Вишкільно-запасний полк, підрозділи якого були розташовані здалека один від одного, попав у важкі бої і при великих втратах намагався пробитися на північ. Під час боїв полк розпався» [5, 206]. Прорив до Італії, зображений Віталієм Бендером у романі «Марш молодости», також позначений великою кількістю загиблих дивізіонерів: «Багато впало стрільців. Багато тих, що в цій повісті лишилися не згаданими» [1, 675].

В.-Д. Гайке засвідчує наявність контактів між українськими військовополоненими та силами англійської армії. Так, у своїй книзі мемуарист відзначає, що однією з головних цілей прориву до Північної Італії для дивізіонерів було здатися в полон англійцям, тому що зустріч із радянськими військами рівнялася для них смертному вироку: «Весь фронт мав, починаючи від 7 травня 1945 року, відірватися від большевиків і, залишивши все спорядження, відійти на територію, окуповану англійцями чи американцями <...> А для Дивізії становище ще настільки гірше, що вона, як піхотна дивізія, може відступати значно повільніше, ніж її обидва сусіди — моторизовані й швидкорухливі. А особливо повинно залежати на тому, щоб українці не попали в руки большевикам» [5, 200]. У романі кінцевим результатом

прориву постає добровільний перехід стрільців спеціальної сотні під нагляд англійських солдатів: «Під схід сонця стрільці склали зброю. Конвойовані англійцями, прямували в глиб Італії» [1, 676]. Романна подієвість відповідає історичній правді.

Інтерес у контексті автобіографічного прочитання роману «Марш молодости» викликають також постаті наддніпрянських українців, які стали рушійною силою дивізії на шляху до поставленої мети. Слід пригадати, що Віталій Бендер починав війну в лавах Червоної армії, призваний на військову службу у зв'язку з нападом нацистської Німеччини на Радянський Союз у червні 1941 р. Проте обставини склалися так, що після потрапляння до німецького полону та втечі з нього він зголосився добровольцем до дивізії «Галичина», з якою пройшов решту війни до самого її завершення.

Така колізія втілюється у романі в сюжетній лінії, пов'язаній із образом Дмитра Гнатенка. Виходець із Харківщини, він устиг побувати в радянській армії та німецькому полоні, де зазнав певних ідеологічних упереджень щодо дій українських повстанців: «Що особисто він думав про дивізію? Як сказати? Ставився з презирством, бо ненавидів німецький стрій, і для нього, Гнатенка, кожний, хто одяг цей стрій на себе, автоматично ставав шкурником, вбивцею, людиною без серця» [1, 576]. Проте виняткові життєві обставини змусили колишнього радянського партизана шукати кращої долі в лавах української дивізії. Дмитро розуміє, що шляху назад немає, адже перебування на ворожій території прирівнювалося до зради. Саме тому Гнатенко відповідає відмовою на пропозицію сотника Сіроштана відпустити його: «Ваша порада про мій поворот до частини більш ніж дивна... Вона дурна, товаришу сотнику. <...> Знаєте, що чекає на мене за це? Це ж — демонстративна зрада» [1, 577].

Проте Гнатенком під час прийняття рішення про долучення до спеціальної сотні керує не лише обґрунтоване побоювання військового трибуналу за умови повернення до радянської частини. Він

усвідомлює можливість інтеграції до лав спеціальної сотні, відзначає шляхетність та високий дух її бійців. Це враження підкріплене щирим здивуванням від рішення командування зберегти життя радянським полоненим: «Ваші хлопці мають великі душі, і їхнє поведження з нами майже товариське. Я ніколи не думав, що ви залишите нас живими, бо доля ваших хлопців на партизанському боці була б незавидною» [1, 576]. Колишній червоноармієць чітко усвідомлює, що в разі іншого розвитку подій спеціальна сотня була б безжально знищена партизанами, що лише посилює його захоплення своєрідним кодексом честі цього військового з'єднання.

Паралельне розвінчання міфу радянської пропаганди про комплектацію українських бойових одиниць переважно вихідцями з Галичини, інспіроване ідентифікацією Сіроштана та численних бійців сотні як східняків, поглиблює довіру Дмитра до нових побратимів по зброї. Відбувається своєрідна ініціація, яка символізує формування нового характеру самоідентифікації, побудованої на принципах солдатського братерства, що протистоїть класовому антагонізму, набутому внаслідок дії тоталітарної пропаганди. Перехід з лав радянської армії до лав її запеклого супротивника в романному тексті, як і у випадку з Віталієм Бендером, постає безболісним, адже ключовими виявляються національна свідомість та принципи людяності на противагу ідеологічним настановам.

Таким чином, можна стверджувати наявність серйозної автобіографічної основи в романі «Марш молодости», яку складають пережиті Віталієм Бендером події кінця Другої світової війни в Європі. Автобіографізм справляє відчутний вплив на авторські ідейно-естетичні стратегії, дає змогу здійснити художнє осмислення воєнного досвіду цілого покоління української еміграції, принаймні тієї її частини, яка змушена була після завершення війни назавжди залишити Батьківщину. Метою подальших розвідок є продовження студій з автопоетики художніх текстів Віталія Бендера.

ДЖЕРЕЛА

1. Бендер В. Марш молодости [Текст] / Віталій Бендер. — К. : Юніверс, 2005. — 888 с.
2. Бузов А.С. Дискурс експресіонізму в романі Віталія Бендера «Фронтіві дороги» [Текст] / Антон Сергійович Бузов // Актуальні проблеми української літератури і фольклору : наук. зб. / редкол.: В.А. Просалова (відп. ред.) та ін. — Вінниця : ДонНУ, 2015. — Вип. 23. — С. 70–79.
3. Бузов А.С. Стильові пошуки у малій прозі Віталія Бендера [Текст] / Антон Сергійович Бузов // Jahrbuch der VI Internationalen virtuellen Konferenz der Ukrainistik „Dialog der Sprachen — Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht“ Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik [Діалог мов — діалог культур. Україна і світ]. — Мюнхен : KUBON & SAGNER, 2016. — С. 255–260.
4. Василенко Р.М. Ех, дороги [Текст] / Ростислав Миколайович Василенко // Життя в гримі та без (шляхами діаспори): мемуари, поезія, публіцистика. — К. : Рада, 1999. — С. 366–369.

5. Гайке В.-Д. Українська дивізія «Галичина»: історія формування і бойових дій у 1943–45 роках [Текст] / Вольф-Дітріх Гайке. — Торонто; Париж; Мюнхен, 1970. — 278 с.
6. Галич В.М. Публіцистика Віталія Бендера: жанрово-стильові домінанти [Текст] / Валентина Миколаївна Галич // Соціальні комунікації: теорія, історія, регіональний дискурс : наук. зб. / редкол.: В.М. Галич (гол. ред.), К.М. Ульянова (заст. гол. ред.), О.С. Куцевська, Ю.Є. Соловйова, Н.Є. Манич; [передм. К.М. Ульянової]. — Рівне : О. Зень, 2015. — С. 23–46.
7. Дальний М. Вибране: Люди — події — коментарі [Текст] / Мар'ян Дальний; упоряд. О. Коновал. — К. : ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. — 563 с.
8. Качуровський І.В. Покоління Другої світової війни в літературі української діаспори [Текст] / Ігор Васильович Качуровський // Променисті силівети. — К. : Києво-Могилянська академія, 2008. — С. 514–531.
9. Коновал О.Г. Віталій Бендер про «Вогненне коло» Івана Багряного [Текст] / Олексій Григорович Коновал // Літературна Україна. — 2011. — 10 листопада. — С. 11.
10. Коновал О.Г. Жив з Україною в серці [Текст] / Олексій Григорович Коновал // Марш молодости. — К. : Юніверс, 2005. — С. 5–9.
11. Мацько В.П. Українська еміграційна проза ХХ століття [Текст] : монографія / Віталій Петрович Мацько. — Хмельницький : ПП І.Ж. Дерепи, 2009. — 388 с.
12. Просалова В.А. Віталій Бендер [Текст] / Віра Андріївна Просалова // Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості. — Донецьк : Східний видавничий дім, 2012. — С. 27.
13. Просалова В.А. Проблема *автор — герой* у романі Віталія Бендера «Фронтіві дороги» [Текст] / Віра Андріївна Просалова // Вісник Донецького ун-ту. Серія Б. «Гуманітарні науки». — 2015. — № 1–2. — С. 208–213
14. Халізев В.Е. Теорія літератури [Текст] / Валентин Євгеневич Халізев. — 4-е изд., испр. и доп. — М. : Высш. школа, 2004. — 405 с.

REFERENCES

1. Bender V. Marsh molodosti [Tekst] / Vitaliy Bender. — K. : Yunivers, 2005. — 888 s.
2. Buzov A. S. Dyskurs ekspresionizmu v romani Vitaliia Bendera «Frontovi dorohy» [Tekst] / Anton Serhiiiovych Buzov // Aktualni problemy ukrainskoi literatury i folkloru : nauk. zb. / redkol.: V.A. Prosalova (vidp. red.) ta in. — Vinnytsia : DonNU, 2015. — Vyp. 23. — S. 70–79.
3. Buzov A.S. Styliovi poshuky u malii prozi Vitaliia Bendera [Tekst] / Anton Serhiiiovych Buzov // Jahrbuch der VI Internationalen virtuellen Konferenz der Ukrainistik „Dialog der Sprachen — Dialog der Kulturen. Die Ukraine aus globaler Sicht“ Reihe: Internationale virtuelle Konferenz der Ukrainistik. Dialoh mov — dialoh kultur. Ukraina i svit. — Miunkhen : KUBON & SAGNER, 2016. — S. 255–260.
4. Vasilenko R.M. Ekh, dorogi [Tekst] / Rostislav Mykolaiovych Vasylenko // Zhyttia v hrymi ta bez (shliakhamy diaspory): memuary, poeziia, publitsystyka. — K. : Rada, 1999. — S. 366–369.
5. Haike V.-D. Ukrayinska dyviziiia «Halychyna»: istoriia formuvannia i boiovykh dii u 1943-45 rokakh [Tekst] / Volf-Ditrikh Haike. — Toronto; Paryzh; Miunkhen, 1970. — 278 s.
6. Halych V.M. Publitsystyka Vitaliia Bendera: zhanrovo-styliovi dominanty [Tekst] / Valentyna Mykolaivna Halych // Sotsialni komunikatsii: teoriia, istoriia, rehionalnyi dyskurs: naukovyi zbirnyk / redkol.: V.M. Halych (hol. red.), K.M. Ulianova (zast. hol. red), O.S. Kutsevskia, Yu.Ye. Soloviova, N.Ye. Manych; [peredm. K.M. Ulianovoi]. — Rivne : O. Zen, 2015. — S. 23–46.
7. Dalnyi M. Vybrane: Liudy — podii — komentari [Tekst] / Marian Dalnyi; uporiad. O. Konoval. — K. : VD «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2007. — 563 s.
8. Kachurovskiy I.V. Pokolinnia Druhoi svitovoi viiny v literaturi ukrainskoi dyaspory [Tekst] / Ihor Vasyliovych Kachurovskiy // Promenysti sylvety. — K. : Kyievo-Mohylianska akademiia, 2008. — S. 514–531.
9. Konoval O.H. Vitalii Bender pro «Vohnenne kolo» Ivana Bahriianoho [Tekst] / Oleksii Hryhorovych Konoval // Literaturna Ukraina. — 2011. — 10 lystopada. — S. 11.
10. Konoval O.H. Zhyv z Ukrainoiu v sertsii [Tekst] / Oleksii Hryhorovych Konoval // Marsh molodosti. — K. : Yunivers, 2005. — S. 5–9.
11. Matsko V.P. Ukrainska emihratsiina proza XX stolittia : monohrafiia [Tekst] / Vitalii Petrovych Matsko. — Khmelnytskyi : PP I.Zh. Derepa, 2009. — 388 s.
12. Prosalova V.A. Vitaliia Bender [Tekst] / Vira Andriivna Prosalova // Ukrainska diaspora: literaturni postati, tvory, biobibliografichni vidomosti. — Donetsk : Skhidnyi vydavnychiy dim, 2012. — S. 27.

13. Prosalova V.A. Problema avtor — heroi u romani Vitaliia Bendera «Frontovi dorohy» [Tekst] / Vira Andriivna Prosalova // Visnyk Donetskooho universytetu. Seriiia B. «Humanitarni nauky». — 2015. — № 1–2. — S. 208–213.
14. Halizev V.Ye. Teoriiia literatury [Tekst] / Valentin Yevgenevich Halizev. — 4-e izd., ispr. i dop. — M. : Vysshhaia shkola, 2004. — 405 s.

Антон Бузов

ИСТОРИЯ ОДНОГО ПОСВЯЩЕНИЯ: АВТОБИОГРАФИЧЕСКИЙ ДИСКУРС РОМАНА ВИТАЛИЯ БЕНДЕРА «МАРШ МОЛОДОСТИ»

В статье осуществлен анализ автобиографизма как поэтикальной стратегии организации романа Виталия Бендера «Марш молодости». Определена природа посвящения, помещённого автором в начале упомянутого произведения, и его функции. Проанализирован исторический путь Первой дивизии УНА, в рядах которой писатель принимал участие в боевых действиях во время Второй мировой войны в Европе. Отмечено наличие в событийности романа определённых сюжетных коллизий, соотносимых с конкретными тенденциями исторической и социальной картин той эпохи, позволяющих сопоставить изображённые в произведении события с фактами биографии прозаика. Определена роль и функции введения автобиографических маркеров в структуру романного текста, выделены его автопоэтические характеристики. Отмечено своеобразие авторского изображения роли Украины и украинцев во Второй мировой войне. Комплекс поэтических доминант, реализованных в романе «Марш молодости», свидетельствует о мировоззренческой принадлежности Виталия Бендера к идейно-эстетическому дискурсу украинской эмиграционной литературы послевоенного периода. Автобиографизм предстаёт особой чертой идиостиля писателя, который изображал события военного времени, сохраняя точность в отображении деталей и настроений, общей атмосферы эпохи.

Ключевые слова: автопоэтика, роман, автобиографизм, художественный мир, эмиграция.

Anton Buzov

THE HISTORY OF ONE DEVOTION: AUTOBIOGRAPHICAL DISCOURSE OF THE NOVEL “THE MARCH OF YOUTH” BY VITALY BENDER

The article analyzes the autobiographical discourse as the strategy of the organization work of art on the material of Vitaly Bender’s novel “The March of Youth”. It determines the nature of initiation, placed by the author at the beginning of the novel and its function with respect to the ideological and problematic product content of the text. It analyzes the historical path of the First Division of the UNA, in the ranks of which the writer was involved in the fighting of World War II in Europe. It is noted the presence in the product of certain eventful plot conflicts, correlated with specific trends in historical and social picture of the era that compare the events depicted in the work of the facts of the biography of writer. The article identifies the role and functions of using of markers of the autobiographical novel in the structure of the text, selects characteristics of autopoetics. It is noted the uniqueness of the role of the author’s image of Ukraine and the Ukrainians in World War II. The complex of poetical dominants realized in the novel “The March of Youth”; enables to affirm the ideological affiliation of Vitaly Bender to the ideological and aesthetic discourse of Ukrainian emigration literature of the postwar period. Autobiography appears as the special feature of author’s idiostyle. The writer tried to maintain the accuracy in the mapping of details and sentiments of the era and the society.

Key words: autopoetics, novel, autobiographism, artistic world, emigration.